

Ramon Mascort i Amigó, nou acadèmic d'honor

Bonaventura Bassegoda

Acadèmic de número. bonaventurabassegoda@gmail.com

Excel·lentíssim Senyor President, Il·lustríssims membres de l'Acadèmia, senyores i senyors,

La cultura d'un país es mesura també per la força, la originalitat i l'impacte del seu art, tant l'antic com el present, per l'obra dels seus arquitectes, dels seus artistes plàstics i dissenyadors, dels seus creadors audiovisuals, i dels seus músics; en definitiva per la grandesa dels seus creadors, doncs són ells els que determinen el gruix veritable de la cultura artística. Però també és obvi que l'art, com a fet essencial de comunicació que és, resta sense sentit si no s'adreça i es consuma en un públic amb capacitat de sentir, apreciar i fer d'alguna manera seva la proposta del creador. L'obra d'art ha de tenir la capacitat de fer que l'espectador descobreixi en la seva pròpia experiència individual sentiments i emocions derivades i paral·leles a les suggerides pels artistes. Per això no es pot menystenir la funció d'intermediació entre l'artista i el públic que realitzen també dos altres col·lectius: els mecenes i els col·leccionistes, i també –potser un pas més al darrera, o al costat, com ara es diu– els estudiosos i els experts. El geni de Gaudí (1852-1926) s'hauria manifestat d'una o altra manera, però la seva obra seria segurament molt diversa i potser menor sense el mecenatge d'Eusebi Güell i Bacigalupi (1846-1918) i també la seva fortuna no seria igual sense la primera biografia crítica que li feu Josep-Francesc Ràfols i Fontanals (1889-1965) el 1928, escrita poc després de la seva mort i en un context en què l'arquitectura modernista era clarament objecte d'un manifest menyspreu social. I pel que fa a la tasca dels col·leccionistes, segurament el nostre Museu Nacional no seria tan exhaustiu sense les col·leccions de Lluís Plandiura i Pou (1882-1956) o les de Maties Muntadas i Rovira (1853-1927), o les de Pere Gil i Babot (1783-1856) per citar tres de les adquisicions històriques més destacades del seu fons. Ni tampoc el país tindria una xarxa de petits/grans museus de col·leccionista com ara el Marés a Barcelona, el Cau Ferrat de Rusiñol i el Maricel del Dr. Rosales a Sitges, el Santacana i el Vicenç Ros a Martorell, el Deu al Vendrell, l'Abelló a Mollet, o el Castell de Perelada; per no citar les generoses donacions de col·leccionistes a museus fetes per homes de la talla de Camil Fabra (1833-1902), Enric Batlló (1848-1925), Apelles Mestres (1854-1936), Emili Cabot (1854-1924), Josep Font i Gumà (1859-1922), Martí Estany (1874-1938), Francesc Cambó (1876-1947), Lluís Garriga i Roig (1880-1939), Santiago Espona (1888-1957), Josep Sala (1875-1980), Manuel Rocamora (1892-1976), Josep Biosca (1902-1983), Lluís Tolosa (1905-1973), Josep Antoni Bertrand i Mata (1911-1970), o Xavier Busquets (1917-1990), i deixo sense menció les diverses Fundacions més recents, algunes d'elles sostingudes per membres il·lustres d'aquesta corporació.

Dins de la funció de promoció de les Arts en general i de defensa del nostre patrimoni artístic que tenim encomanada, aquesta Acadèmia no pot deixar sense reconeixement públic a les persones que han fet una tasca destacada en l'alta divulgació pública de les arts. Per això el passat 21 d'octubre de 2015 aquesta corporació va decidir nomenar acadèmic d'honor al Sr. Ramon Mascort i Amigó. Quines han estat les raons per a aquest acord? Naturalment aquest reconeixement es deu a la seva doble condició de col·leccionista i de mecenes. Tal vegada el nou acadèmic no es senti gaire còmode d'entrada amb aquestes qualificacions, per això ens cal ara justificar-ho, explicar-ho amb més detall.

Ramon Mascort i Amigó va néixer a Barcelona l'any 1930, en el si d'una família originària de l'Empordà. Fill de Ramon Mascort Galibern, empresari, i de Maria Amigó Puig, de família reusenca,

es va llicenciar en Dret a la Universitat de Barcelona, el 1953, especialitzant-se en l'assessorament d'empreses i gremis, mentre que iniciava una carrera empresarial en el sector del Turisme. En el desenvolupament d'aquesta activitat, –sovint marcada amb una mala imatge per la poca cura amb els valors ambientals– ell sempre ha intentat que els seus projectes es fonamentin justament en la preservació de la natura, del paisatge i del patrimoni.

L'any 1989 va co-fundar el segell editorial Lynx Edicions, que ha publicat des de 1992 i fins el 2013 una obra que és un referent mundial i absolut en el camp de l'ornitologia, es tracta del *Handbook of the Birds of the World*, una obra col·lectiva feta pels més prestigiosos especialistes en la matèria, que en disset volums recull l'estudi detallat de cada una de les famílies, espècies i subespècies d'aus existents en el món. Pel que fa a la qüestió visual, el criteri que regeix la il·lustració dels textos ha estat el de mostrar amb la màxima claredat el comportament de l'espècie mitjançant una acurada selecció dels fotògrafs i dibuixants que han participat en el treball. L'èxit d'aquest projecte l'ha engrescat a continuar en aquesta línia d'estudis i publicacions en anglès, per la qual cosa s'ha iniciat la col·lecció, prevista en nou volums, *Handbook of the Mammals of the World*, sobre els mamífers, dels que ja han aparegut cinc entregues entre 2009 i 2015. Per tal de poder tenir una millor repercussió en el camp científic, aquesta empresa ha obtingut el recolzament i la col·laboració de la International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, entitat conservacionista creada l'any 1948, amb seu a Suïssa, que aglutina 78 països membres, amb científics i experts de més de 181 països. Aquest projecte editorial acredita clarament alguna de les qualitats del caràcter del seu promotor: esperit emprenedor, ferma curiositat d'abast universal i òbviament un gran amor a la natura i a la seva preservació, aquesta darrera, una clara passió que ha marcat tota la seva vida, que no és, ara i aquí –una Acadèmia de Belles Arts–, la que ens ha d'ocupar, però que fora molt injust de negligir.

El 2007 es va inaugurar la Fundació Privada Mascort que té la seva seu a un antic habitatge familiar, la Casa Galibern, al centre urbà de Torroella de Montgrí, que fou curosament rehabilitada en diverses fases per a aquesta finalitat. La Fundació manifesta la seva voluntat de difondre el coneixement de la història, com un element per a la comprensió del present i la previsió del futur, alhora que promou el coneixement de les arts en general i d'una manera especial de les menys conegudes, les Arts decoratives, ja que aquestes configuren el nucli primer i més complet de la seva col·lecció privada.

En Ramon Mascort va forjar el seu interès i la seva sensibilitat per les arts ja des de ben jove gràcies a la relació amb el seu oncle el pintor paisatgista, José María Mascort Galibern (1890-1947), que li feu de mestre i guia en aquest món. Per això no ens ha de sorprendre que la primera exposició realitzada a la Fundació fos dedicada a aquest artista. El llibre publicat amb motiu de la mostra, realitzat per la Dra. Rosa Creixell, configura un autèntic catàleg raonat de l'obra d'aquest pintor, i és alhora un clar homenatge de gratitud envers la memòria de l'oncle per part del seu nebot qui, d'altra banda, ha perseguit les teles de José Maria Mascort fins a esdevenir el principal col·leccionista de la seva obra.

El fil conductor de la col·lecció Mascort és l'evolució de l'art hispànic en un marc cronològic ampli, ja que s'inicia amb peces del període medieval fins a mitjan segle XIX. Consta d'unes set mil peces, aproximadament, i s'organitza a partir de tres categories. Un primer registre engloba les peces artístiques, un segon reuneix l'obra fotogràfica antiga –ja sigui en paper o en plaques de vidre– i un tercer aplega el fons bibliogràfic i documental. Sens dubte, però, la part més rellevant de la col·lecció en nombre de peces i en la qualitat d'aquestes és la dedicada al patrimoni artístic, on hi ha un clar protagonisme de les peces que formen el món de les arts decoratives: ceràmica, orfebreria medieval i renaixentista, joieria dels segles XVI al XIX i mobiliari, per aquest ordre en l'interès del

seu propietari per constituir la seva col·lecció, i que es completa amb altres col·leccions, iniciades més tard, com les de pintura, obra sobre paper –dibuixos, gravats i mapes–, escultura, peces de vidre, coure i llautó, armes i numismàtica. Ramon Mascort Amigó començà a construir aquest recull amb la col·lecció de ceràmica, que, amb el pas dels anys i juntament amb la d'orfebreria, n'ha conformat l'eix central. Respecte del fons fotogràfic, s'ha organitzat fonamentalment en dues seccions, una que es pot designar, pel seu contingut, com de patrimonial i familiar, i una altra dedicada a la figura i obra de Valentí Fagnoli Annetta (1885-1944).

L'activitat cultural principal que duu a terme la fundació se centra en la realització de dues exposicions anuals d'art de producció pròpia, però, quan els calendaris ho fan possible, es manté una política de cessió de l'espai de la casa Galibern a altres institucions per a la realització de conferències, xerrades, vetllades poètiques o concerts musicals, en què destaquen els de música clàssica i de jazz. Des de la seva obertura, la fundació ha dut a terme, per tant, deu exposicions, que han abordat i explorat l'obra de José María Mascort en la primera, i les col·leccions de ceràmica, les de mobiliari i el fons d'imatges fotogràfiques, amb la figura de Fagnoli, en les següents. El passat estiu es va iniciar la sèrie que vol mostrar el fons pictòric i de dibuixos de la col·lecció, mitjançant tres exposicions seqüencials. La primera d'elles, amb el títol "L'art de la pintura i el dibuix" va presentar les obres que van del segle XV al segle XVIII. Cadascuna d'aquestes exposicions ha estat l'ocasió de presentar un llibre en forma de catàleg raonat, curosament editat i encomanat als millors experts que, a més de donar testimoni permanent d'aquestes obres –la majoria de les quals inèdites en la literatura científica–, poden ser també reconeguts –per la seva a voltes novedosa metodologia crítica– com uns estris de gran utilitat en el progrés dels nostres coneixements en la història de l'art.

Permeteu que fem un breu recorregut per aquests llibres i catàlegs de tema artístic, que configuren el gruix de les edicions de la Fundació, però que no l'exhaureixen, ja que també s'han publicat altres volums de tema històric o d'interès local.

El primer no és un catàleg d'exposició sinó una completa monografia, una obra cabdal en l'estudi del moble català del segle XVIII: *Audàcia i Delicadesa. El moble de Torroella de Montgrí i L'Empordà (1700-1800)*, per Mónica Piera Miquel, 2008, 450 p.

La resta sí són catàlegs d'exposició:

José María Mascort. La força del paisatge, per Rosa M. Creixell, 2009, 247 p.

Alguns mobles singulars s. XV-XVIII, per Rosa M. Creixell, 2010, 64 p.

La loza dorada de la Colección Mascort, per Josep A. Cerdà i Mellado, 2011, 336 p. (Exposició el juny de 2012).

La loza catalana de la Colección Mascort, per Josep A. Cerdà i Mellado, 2012, 528 p.

Ceràmica Heràldica, Col·lecció Mascort i del Museu de Ceràmica de Barcelona, 2013, 110 p.

Valentí Fagnoli (1885-1944), per Marta Grassot i Radresa, 2013, 204 p.

Azulejos, paneles y socarrats, per Josep A. Cerdà i Mellado, 2014, 350 p.

La indestructible bellesa del Montgrí, fotografies de Josep Pascual, 2014, 228 p.

El arte de la pintura y el dibujo. Visiones 1400-1800, per Rosa Mª Creixell i Cabeza, 2015, 224 p.

De la exquisitez a lo cotidiano. Diálogos entre obras de la Colección Mascort y estudios técnicos de la Asociación per a l'Estudi del Moble, per Àngels Creus Tuèbols, 2015, 228 p.

Una mirada emocionada. Ramon Mascort Amigó, 2015, 244 p.

Aquest conjunt de catàlegs i el seu contingut ens mostren el volum i la qualitat de la col·lecció Mascort, però sobretot fan evident la ferma voluntat de posar a l'abast de tothom de forma temporal aquests tresors, en definitiva de compartir amb els estudiosos i el públic en general tota una vida de recerca, de tria, de selecció, d'estudi i de restauració de les peces. No hem d'oblidar que les veritables col·leccions poden ser llegides també com un relat autobiogràfic, i aquesta certament ho és. Malgrat l'ampli abast de la col·lecció, aquesta no es troba dipositada en un magatzem especialitzat d'accés a voltes difícil, sinó que, per contra, les peces es troben ubicades en els espais de la vida quotidiana de la família, on moltes d'elles mantenen la seva funció primigènia d'ús domèstic i decoratiu per a la qual van ser creades antigament. D'alguna manera i exagerant, podem afirmar que aquests objectes exquisits són també part de la seva família, són el relat de la seva vida, i puc donar fe que la seva presentació és una demostració complementària de la singular sensibilitat estètica del seu propietari.

La gestió de la Fundació, per convenciment de Ramon Mascort, es caracteritza per ser totalment de caire privat i per no rebre cap tipus de subvenció ni ajut per a les activitats que porta a terme, alhora que manté la gratuïtat completa per al visitant. Per tot això és ben raonable que el 2014 l'Ajuntament de Torroella de Montgrí li concedís la Medalla del Montgrí, màxim distintiu cívic de la vila, que reconeix la tasca de les persones i els col·lectius que han destacat en algun aspecte de la vida local. El passat 2015 va rebre el premi "Joaquim Codina i Vinyes" de la Fundació Valvi, per la preservació del patrimoni mediambiental i paisatgístic. I el 19 de gener de 2016 la Junta del Gremi d'Antiquaris de Catalunya acorda concedir-li la medalla d'Or de la corporació, distinció que rebrà justament demà en un acte públic al saló Marqués de Comillas de les Reials Drassanes de Barcelona.

Senyor Mascort: aquesta Acadèmia us felicita i us reconeix per la vostra llarga trajectòria d'afecionat, coneixedor i promotor de les arts, i s'honora en acollir-vos en aquesta casa, que és des d'avui mateix també la vostra.

17 de febrer de 2016